

Tisková zpráva

Postoje českých občanů k obraně ČR - leden 2018

- ⊙ Česká veřejnost se většinou (88 %) shoduje, že suverenitu státu je třeba bránit za každou cenu.
- ⊙ I přes to tři pětiny (60 %) respondentů pochybují o schopnosti České republiky ubránit se, pokud by k něčemu došlo, oproti čtvrtině dotázaných (25 %), kteří s tímto výrokem nesouhlasí.
- ⊙ Polovina (50 %) respondentů nepovažuje obranu ČR za podstatnou, protože patříme mezi malé země, jejichž osud mají stejně v rukou velmoci.
- ⊙ V porovnání s předchozím šetřením vzrostl rozdíl (na 7 procentních bodů) mezi těmi, kdo považují armádu ČR na srovnatelné úrovni, jako jsou armády západních zemí, a těmi, kteří tento názor nesdílí.
- ⊙ Náklady na obranu jsou v posledních čtyřech šetřeních více podporované, než tomu bylo v předchozích letech (tedy mezi lety 2001 a 2013).

Zpracovala:

Radka Hanzlová

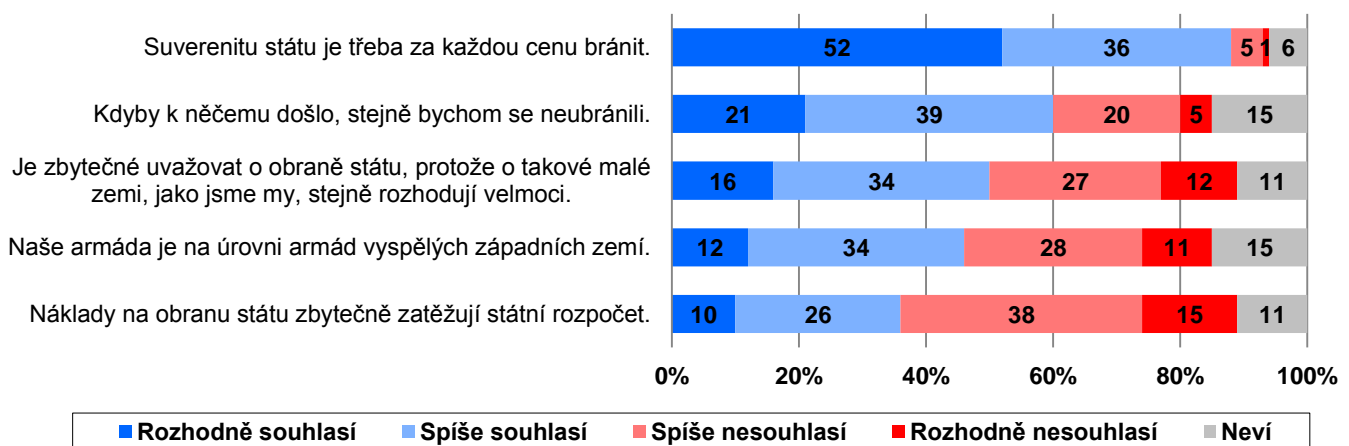
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 583; e-mail: radka.hanzlova@soc.cas.cz

V lednovém šetření dotazovalo Centrum pro výzkum veřejného mínění sadu otázek týkajících se postojů veřejnosti k NATO. Popisované výsledky v této zprávě se pojí s obecnými názory na obranu státu. Dotázaní konkrétně vyjadřovali míru souhlasu či nesouhlasu s výroky spojenými se suverenitou státu, schopností ovlivnit vlastní obranu a s armádou České republiky.

Graf 1: Míra souhlasu/nesouhlasu s výroky o obraně (v %)¹

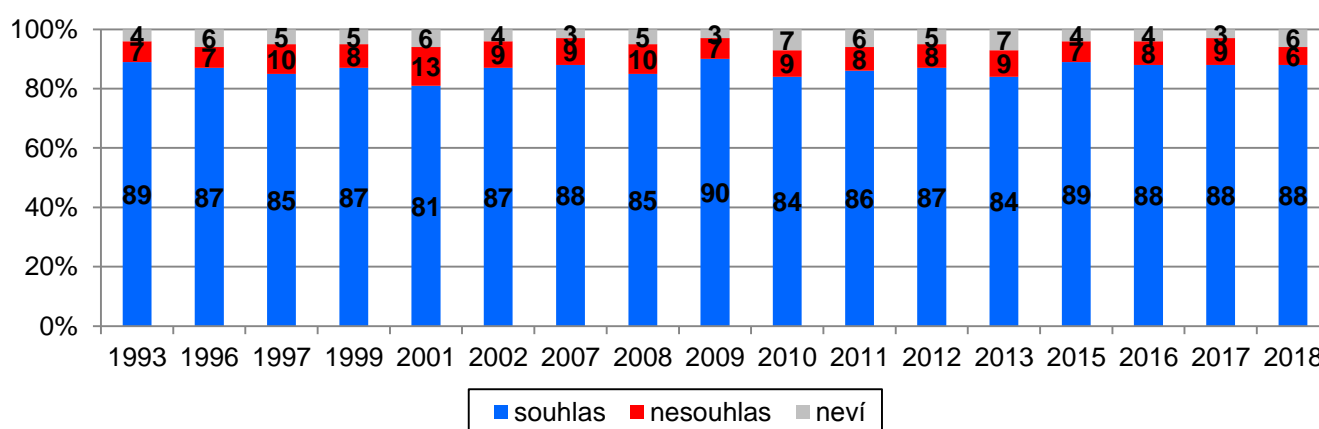
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 15. - 24. 1. 2018, 1086 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Znění otázky: „Na obranu státu existují nejrůznější názory. Přečtu Vám některé a Vy mi prosím řekněte, zda s nimi souhlasíte nebo nesouhlasíte. a) Suverenitu státu je třeba za každou cenu bránit. b) Náklady na obranu státu zbytečně zatěžují státní rozpočet. c) Naše armáda je na úrovni armád vyspělých západních zemí. d) Kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili. e) Je zbytečné uvažovat o obraně státu, protože o takové malé zemi, jako jsme my, stejně rozhodují velmoci.“ Varianty odpovědí: rozhodně souhlasí, spíše souhlasí, spíše nesouhlasí, rozhodně nesouhlasí.

Česká veřejnost se většinou (88 %) shoduje, že suverenitu státu je třeba bránit za každou cenu. Pouze 6 % dotázaných s tímto tvrzením nesouhlasí. I přes to 60 % respondentů pochybuje o schopnosti České republiky ubránit se, pokud by k něčemu došlo, oproti čtvrtině dotázaných (25 %), kteří s tímto výrokem nesouhlasí. Polovina (50 %) respondentů nepovažuje obranu ČR za podstatnou, protože patříme mezi malé země, jejichž osud mají stejně v rukou velmoci. V opozici k tomuto výroku zůstávají necelé dvě pětiny (39 %) české veřejnosti. 46 % respondentů pokládá úroveň naší armády za srovnatelnou s armádami západních zemí, necelé dvě pětiny dotázaných (39 %) si pak myslí, že naše armáda je méně vyspělá než tyto armády. Pokud jde o náklady na obranu, ty vnímá jako zbytečnou zátěž pro státní rozpočet více než třetina (36 %) českých obyvatel, více jak polovina (53 %) tento názor nesdílí (více viz graf 1).

Z dlouhodobého hlediska česká veřejnost vnímá jako podstatné bránit suverenitu státu (viz graf 2a), stabilně je proti tomuto názoru přibližně desetina respondentů (v průměru za sledované období 8 %), přičemž v aktuálním šetření bylo dosaženo nejnižší hodnoty nesouhlasu od počátku sledování v roce 1993 (6 %).

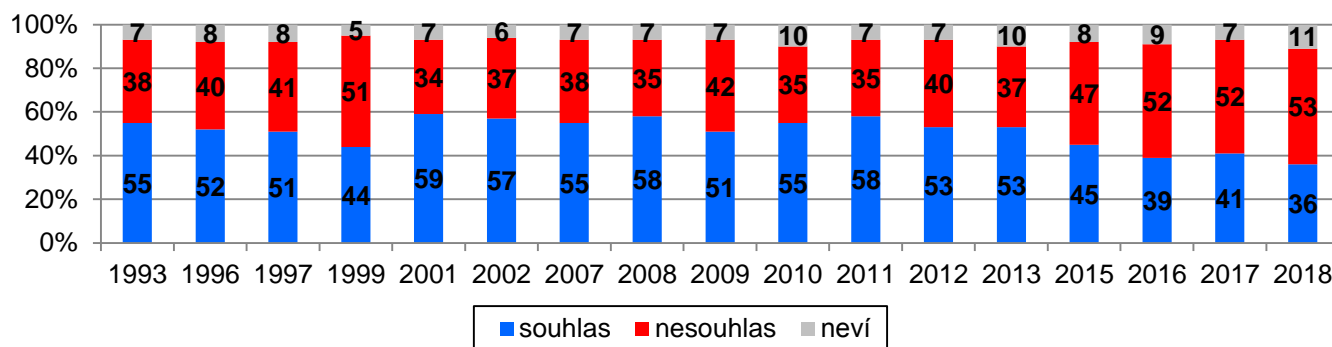
Graf 2a: Suverenitu státu je třeba za každou cenu bránit - časové srovnání (v %)

Poznámka: Údaje v grafu představují součty podílů „rozhodně souhlasí“ + „spíše souhlasí“, respektive „rozhodně nesouhlasí“ + „spíše nesouhlasí“.
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Náklady na obranu jsou v posledních čtyřech šetřeních více podporované, než tomu bylo v předchozích letech (tedy mezi lety 2001 a 2013), kdy v české společnosti převažoval názor, že náklady na obranu jsou jen zbytečnou zátěží pro státní rozpočet. V aktuálním šetření bylo dokonce dosaženo minimální hodnoty souhlasu s tímto výrokem (36 %). Podpora investování do armády ze strany státu je tedy výraznější především v posledních třech letech, dále pak i v roce 1999, kterému se spolu s loňským a předloňským šetřením současné výsledky nejvíce blíží. Dle aktuálního šetření na toto tvrzení nemá více než desetina (11 %) dotázaných názor a zvolila možnost „neví“, což je doposud nejvyšší naměřená hodnota (viz graf 2b).

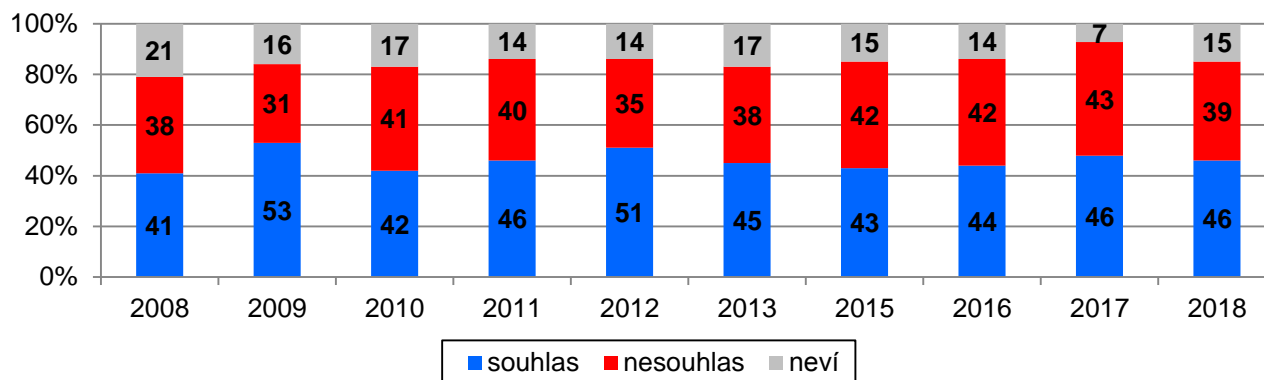
Graf 2b: Náklady na obranu státu zbytečně zatěžují státní rozpočet – časové srovnání (%)

Poznámka: Údaje v grafu představují součty podílů „rozhodně souhlasí“ + „spíše souhlasí“, respektive „rozhodně nesouhlasí“ + „spíše nesouhlasí“.
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

V případě srovnání armády ČR s armádami západních zemí byl v letech 2015 až 2017 patrný trend poměrně stabilního a přibližně stejného podílu respondentů, kteří s výrokem o jejich srovnatelnosti souhlasí i nesouhlasí (okolo 45 %), který nicméně aktuální výzkum nepotvrdil. Rozdíl mezi souhlasem a nesouhlasem stoupl na úroveň 7 procentních bodů a významně se přiblížil šetření z roku 2011 a 2013. Zároveň oproti předcházejícímu šetření z roku 2017 o 8 procentních bodů vzrostl podíl těch, kteří nemají na výrok vyjasněný názor a volí odpověď „nevím“ na 15 %, čímž se vrátil na úroveň z předcházejících šetření (více viz graf 2c).

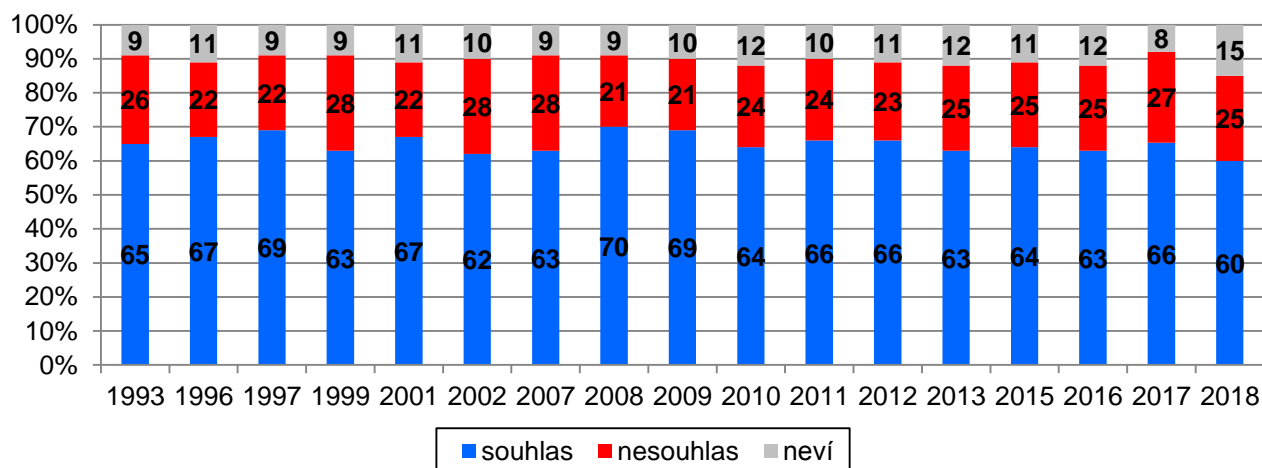
Graf 2c: Naše armáda je na úrovni armád vyspělých západních zemí – časové srovnání (%)

Poznámka: Údaje v grafu představují součty podílů „rozhodně souhlasí“ + „spíše souhlasí“, respektive „rozhodně nesouhlasí“ + „spíše nesouhlasí“.
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Na schopnost ubránit se v případě hrozby má česká veřejnost poměrně stabilní názor v čase, ačkoliv výsledky aktuálního šetření jsou od počátku sledování nejméně pozitivní. S výrokem, že by se Česká republika v případě hrozby stejně neubránila, souhlasí tři pětiny (60 %) dotázaných, což je doposud nejnižší zaznamenaná hodnota. V porovnání s výzkumem z roku 2008, kdy byl názor na možnost naší obrany naopak nejpozitivnější, je rozdíl mezi souhlasy 10 procentních bodů (více viz graf 2d). Podíl nesouhlasných vyjádření se dlouhodobě pohybuje na úrovni jedné čtvrtiny a srovnatelný výsledek jsme zaznamenali i v aktuálním výzkumu.

Graf 2d: Kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili – časové srovnání (%)

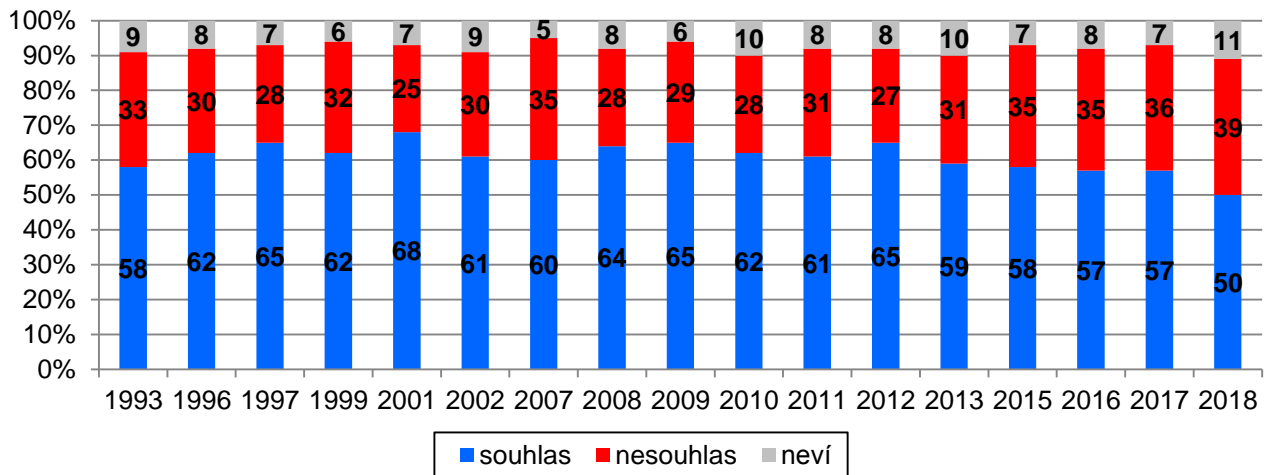

Poznámka: Údaje v grafu představují součty podílů „rozhodně souhlasí“ + „spíše souhlasí“, respektive „rozhodně nesouhlasí“ + „spíše nesouhlasí“.
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Z grafu 2e vidíme, že česká veřejnost dlouhodobě považuje otázku obrany ČR za zbytečnou, neboť osud takové malé země je stejně v rukou velmocí. I přesto tento názor v posledních letech mírně oslabuje a pozvolna stoupá podíl lidí, kteří nepovažují úvahy o možnostech obrany ČR za zbytečné. Nastolený trend potvrdilo i aktuální šetření, kdy podíl

souhlasících s výrokem o zbytečnosti obrany naší země oproti předcházejícímu šetření klesl o 7 procentních bodů na 50 %, což je od počátku sledování od roku 1993 nejnižší naměřená hodnota. Zároveň však více jak desetina (11 %) dotázaných nemá k tomuto výroku jasné stanovisko a volila možnost „neví“.

Graf 2e: Je zbytečné uvažovat o obraně státu, protože o takové malé zemi, jako jsme my, stejně rozhodují velmocí – časové srovnání (%)

Poznámka: Údaje v grafu představují součty podílů „rozhodně souhlasí“ + „spíše souhlasí“, respektive „rozhodně nesouhlasí“ + „spíše nesouhlasí“.
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v18-01</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>15. - 24. 1. 2018</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1086</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>242</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PM.40</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>PM180222b</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>22. února 2018</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Radka Hanzlová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu "Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy".